

The Jewish Community Day School Network

רשת בתי ספר קהילתיים

Project ROPE:

Roots of Philanthropy Education

Sourcebook on Tzedakah

Sourcebook I:
Tzedakah and Philanthropy

Tzedakah is not a term that can be easily translated; it is a way of acting in the world to give other people meaningful assistance and to promote values necessary for a good and just society. It is something much larger than the term “charity,” which derives from the Latin *caritas* meaning “love.” The word *tzedakah* comes from the root word *tzedek*, meaning justice. This derivation tells us a great deal about the meaning of *tzedakah* within the framework of Jewish life. *Tzedakah* should not be based on one’s personal feelings, but should be a fair and compassionate response to the needs of others. It is a concept at the center of Judaism’s ideal of community.

Judaism emphasizes the importance of giving *tzedakah*, continually, to the extent that one is able. Simultaneously, it promotes the value of studying about *tzedakah*. Learning the Jewish sources of *tzedakah* enables us to understand the importance of giving; to give both more generously and more wisely. While it may be gratifying to give money upon an impulse—to open a solicitation letter and, because you got an A on your math exam, to send off a check—it is better to approach the task of *tzedakah* as a mitzvah that will be enriched by the kind of reflection and planning we do in other parts of our lives we care about the most.

This sourcebook is designed to help spur just such reflection upon the importance, meaning, and methods of *tzedakah*. Through individual study and group discussion, students will develop greater insight into Jewish perspectives on *tzedakah* and use that knowledge to clarify their own values and commitments. In Jewish tradition, Talmud Torah leads to *ma’asim tovim*—study of Jewish sources inspires beneficial endeavors. The sources and questions here are designed to inform the group philanthropy project later on in Project: ROPE, while the principal (or principles) will hopefully remain with them for a lifetime.

Throughout the study of the sources, you should have the students balance the imperatives of *tzedakah* and *tzedek*, individual giving and social justice. The following paragraph examines the tension and complementary of these two crucial concepts in Jewish thought:

Acts of kindness and of charity are important, but citizenship in a democratic society requires more than civic decency. To repair the world, students have to learn how to create, evaluate, criticize, and change public norms, institutions, and programs. Students need to learn to contribute cans to a food drive, but they also need to learn to question why people are hungry and explore ways to solve structural causes of hunger and homelessness. “It’s like a rowboat,” explained one service learning instructor I observed, “one oar is compassion and the other is justice. If you don’t keep both going, you move in a circle.” Judaism and Jewish ideals of social action can help to reinvigorate the quest among service

learning educators for both compassion and justice and ensure that neither is ignored on the road to a better society. (Joel Westheimer, "Community Service Learning: Pursuing Jewish Ideals of Compassion and Justice," *CONTACT*, Volume 4 Number 1, Autumn 2001)

In the following sections you will find a plethora of sources related to each of the large topics pertaining to *tzedakah*. Many of the sources pertain to more than one topic; they have been given only once, but feel free to use them in units other than the one where they appear. At the end of each section there are some broad questions that apply to many of the sources in the section, and a sample exercise that can accompany them. Keep in mind that this is a sourcebook, not a curriculum per se; feel free to choose whichever sources you find particularly enlightening and interesting for your classroom. Of course, each individual source raises a whole host of questions and for you and your students to delve into at greater depth.

A note about the sources: we have given the Hebrew/Aramaic in all cases, except where the original was in English or access to the original was not readily available.

Tzei u-lmad! (Go learn!)

Importance and Meaning of Tzedekah in Judaism

בראשית פרק יח

(יח) ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גויי הארץ:
(יט) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך יקוק לעשות צדקה ומשפט למען הביא יקוק על אברהם את אשר דבר עליו:

Abraham is to become a great and populous nation and all the nations of the earth are to bless themselves by him. For I have singled him out so that he may instruct his children and his household after him to keep the way of the Lord, doing what is just (*mishpat*) and right (*tzedakah*) in order that God may bring about for Abraham what was promised him. (Genesis 18:18-19)

בראשית פרק יח

השפט כל הארץ לא יעשה משפט:

[Abraham said:] Shall not the Judge of all the earth deal justly? (Genesis 18:25)

שמות פרק כב

(כ) וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים:
(כא) כל אלמנה ויתום לא תענון:
(כב) אם ענה תענה אתו כי אם צעק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו:
(כג) וחרה אפי והרגתי אתכם בחרב והיו נשיכם אלמנות ובניכם יתמים:

Do not wrong a stranger or oppress him, for you were strangers in the land of Egypt. Do not abuse any widow or orphan. If you do mistreat them, then they will certainly cry out to Me and I will just as certainly hear them. Then I will become angry and kill you with the sword, so that your wives will become widows and your children orphans. (Exodus 22:20-23)

ויקרא פרק יט

(לד) כאזרח מכם יהיה לכם הגר הגר אתכם ואהבת לו כמוך כי גרים הייתם בארץ מצרים אני יקוק אלהיכם:

The stranger who resides with you shall be to you as one of your citizens; you shall love him as yourself, for you were strangers in the land of Egypt: I the Lord am your G-d. (Leviticus 19:34)

דברים פרק כד

(יד) לא תעשק שכיר עני ואביון מאחריך או מגרך אשר בארצך בשערך:
(טו) ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נשא את נפשו ולא יקרא עליך אל יקוק והיה בך חטא:

You shall not abuse a poor and destitute laborer, whether a fellow countryman or a stranger in one of the communities of your land. You must pay him his wages on the same day, before the sun sets, for he is poor and urgently depends on it; else he will cry to the Lord against you and you will incur guilt. (Deuteronomy 24:14-15)

עמוס פרק ה

(כד) ויגל כמים משפט וצדקה כנחל איתן:

Let justice roll down like waters, and tzedakah like a mighty stream. (Amos 5:24)

ישעיהו פרק א

(כז) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה:

Zion shall be redeemed through justice,
And they that return to her, through righteousness. (Isaiah 1:27)

ישעיהו פרק נח

(ה) הכזה יהיה צום אבחרהו יום ענות אדם נפשו הלכף כאגמן ראשו ושק ואפר יציע הלזה תקרא צום ויום רצון ליקוק:
(ו) הלוא זה צום אבחרהו פתח חרצבות רשע התר אגדות מוטה ושלח רצועים חפשים וכל מוטה תנתקו:
(ז) הלוא פרס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית כי תראה ערם וכסיתו ומבשרך לא תתעלם:
(ח) אז יבקע כשחר אורך וארכתך מהרה תצמח והלך לפניך צדקך כבוד יקוק יאספך:
(ט) אז תקרא ויקוק יענה תשוע ויאמר הנני אם תסיר מתוכך מוטה שלח אצבע ודבר און:

Is such the fast that I desire, a day for men to starve their bodies?
Is it bowing the head like a reed, and lying in sackcloth and ashes?
Do you call that a fast, a day favored by the Lord?
No, this is the fast I desire: To unlock the chains of evil, and untie the ropes of lawlessness; to let the oppressed go free, to break off every yoke.
It is to share your bread with the hungry, and to take the wretched poor into your home; when you see the naked, to clothe him, and not to ignore your own kin.
Then shall your light burst through like dawn and your healing spring up quickly; your justice (*tzidkekha*) shall march before you, the presence of the Lord shall be your rear guard.

Then when you call, the Lord will answer, when you cry, G-d will say: Here I am!
(Isaiah 58:5-9)

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף מז עמוד א

אמר רב אסי: שקולה צדקה כנגד כל המצות, שנאמר: והעמדנו עלינו מצות וגו', מצוה אין כתיב
כאן אלא מצות.

Rav Asi said: Tzedakah is considered worth all other mitzvot, as it says
(Nehemiah 10: 33), "We have laid upon ourselves mitzvot..." It is written
"mitzvot," not "mitzvah." (Bava Batra 9a)

תנו רבנן: גר שבא להתגייר בזמן הזה, אומרים לו: מה ראית שבאת להתגייר? אי אתה יודע
שישראל בזמן הזה דוויים, דחופים, סחופים ומטורפין, ויסורין באין עליהם? אם אומר: יודע אני
ואיני כדאי, מקבלין אותו מיד. ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות, ומודיעין
אותו עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני.

Our Rabbis taught: If at the present time a person desires to become a *ger*,
address the candidate as follows: "What reason have you for desiring to become
a *ger*? Don't you know that the people of Israel at the present time are
persecuted and oppressed, despised, harassed and overcome by afflictions?"
If the candidate replies, "I know and yet am unworthy," accept him immediately.
Then let him know some of the minor and some of the major commandments
(*mitzvot*). Inform him of the sin of [the neglect of the commandments of]
gleanings, the forgotten sheaf, the peah (the poor's corner of the field), and the
tithe for the poor.... (Yevamot 47a)

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ז

מצות עשה ליתן צדקה לעניים כפי מה שראוי לעני, אם היתה יד הנותן משגת, שנאמר פתוח
תפתח את ידך לו ונאמר והחזקת בו גר ותושב וחי עמך ונאמר וחי אחיך עמך.
וכל הרואה עני מבקש והעלים עיניו ממנו ולא נתן לו צדקה עבר בלא תעשה שנאמר לא תאמץ
את לבבך ולא תקפוץ את ידך מאחריך האביון.

It is a positive commandment to give alms to the poor of Israel, according to what
is fitting for them, if the giver can afford it, as it is said, Thou shalt surely open thy
hand unto him (Deuteronomy 15:8), and again, Then thou shalt uphold him; as a
stranger and a settler shall he live with thee...that thy brother may live with thee
(Leviticus 25:35-36)

He who seeing a poor man begging turns his eyes away from him and fails to
give him alms, transgresses a negative commandment, as it is said, Thou shalt
not harden thy heart, nor shut thy hand from thy needy brother. (Deuteronomy
15:7) (Rambam, Gifts to the Poor 7:1-2)

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק י

הלכה א

חייבין אנו להזהר במצות צדקה יותר מכל מצות עשה, שהצדקה סימן לצדיק זרע אברהם אבינו שנאמר כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו לעשות צדקה, ואין כסא ישראל מתכונן ודת האמת עומדת אלא בצדקה שנאמר בצדקה תכונני, ואין ישראל נגאלין אלא בצדקה שנאמר ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.

הלכה ב

לעולם אין אדם מעני מן הצדקה ואין דבר רע ולא היזק נגלל בשביל הצדקה שנאמר והיה מעשה הצדקה שלום, כל המרחם מרחמין עליו שנאמר ונתן לך רחמים ורחמך והרבך, וכל מי שהוא אכזרי ואינו מרחם יש לחוש ליחסו, שאין האכזריות מצויה אלא בעכו"ם שנאמר אכזרי המה ולא ירחמו, וכל ישראל והנלוה עליהם כאחים הם שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם ואם לא ירחם האח על האח מי ירחם עליו, ולמי עניי ישראל נושאים עיניהן, הלעכו"ם ששונאים אותן ורודפים אחריהן הא אין עיניהן תלויות אלא לאחיהן.

הלכה ג

כל המעלים עיניו מן הצדקה הרי זה נקרא בליעל כמו שנקרא עובד עכו"ם בליעל, ובעכו"ם הוא אומר יצאו אנשים בני בליעל ובמעלים עיניו מן הצדקה הוא אומר השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל, ונקרא רשע שנאמר ורחמי רשעים אכזרי, ונקרא חוטא שנאמר וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא, והקב"ה קרוב לשועת עניים שנאמר שועת עניים אתה תשמע, לפיכך צריך להזהר בצעקתם שהרי ברית כרותה להם שנאמר והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני.

הלכה ד

כל הנותן צדקה לעני בסבר פנים רעות ופניו כבושות בקרקע אפילו נתן לו אלף זהובים אבד זכותו והפסידה, אלא נותן לו בסבר פנים יפות ובשמחה ומתאונן עמו על צרתו שנאמר אם לא בכיתי לקשה יום עגמה נפשי לאביון, ומדבר לו דברי תחנונים ונחומים שנאמר ולב אלמנה ארנין.

We are obligated to be more scrupulous in fulfilling the commandment of tzedakah than any other positive commandment because tzedakah is the sign of the righteous (tzaddik), the seed of Abraham our Father, as it is said, "For I know him [chose him], so that he would command his children . . . to do righteousness (tzedakah)" (Genesis 18:19). The throne of Israel is established and the religion of truth is upheld only through tzedakah, as it is said, "In righteousness shall you be established" (Isaiah. 54:14). Israel is redeemed only through tzedakah, as it is written, "Zion shall be redeemed with judgment and they that return of her with righteousness" (Isaiah 1:27)

No person has ever become impoverished by giving tzedakah and no evil or damage has ever resulted from tzedakah, as it is said, "And the work of righteousness is peace" (Is. 32:17).

Whosoever displays mercy to others will be granted mercy himself, as it is said, "And God will grant you mercy, and have compassion upon you, and multiply you" (Deuteronomy 13:18). If someone is cruel and does not show mercy, there are sufficient grounds to suspect his lineage, since cruelty is found only among the other nations, as it is said, "They are cruel and will not show mercy" (Jeremiah. 50:42)

All Jews and those attached to them are like brothers, as it is said, "You are sons to the Lord your God" (Deuteronomy 14:1), and if a brother will not show mercy

to his brother, then who will have mercy on him? And to whom can the poor of Israel look for help—to those other nations who hate and persecute them? They can look for help only to their brethren. (Rambam, Gifts to the Poor 10:1-4)

Hasidic teaching

“Since everything in God’s world must have a purpose, what purpose is served by the phenomenon of atheism?”

God allows the possibility of unbelief, he concluded, because otherwise the rich would have so much faith that God will help the poor that they would not themselves think of trying to alleviate their suffering. Faith is admirable when exercised on one’s own behalf. Where the needs of others are concerned, it is essential to act as if there is no God to intervene.

R. Jonathan Sacks, *To Heal a Fractured World*, p. 28

To imitate God is to be alert to the poverty, suffering and loneliness of others. Judaism is not religion, as Karl Marx said, “an opium of the people,” for opium desensitizes us to pain. The Bible sensitizes us to it.

Questions:

- What do the sources have to say about the place of tzedakah in Jewish identity?
- What reasons do these sources give for Jews to pursue tzedakah?
- What is the relationship between human tzedakah and G-d’s justice?
- What importance does tzedakah have in the constellation of Jewish religious obligations?
- What claim do the poor and vulnerable have upon the rest of society?

Exercise:

Split the group in half, and hold a debate about whether *tzedakah* should be a freewill gift or a tax required by the community or state.

Whys

ויקרא פרק יט

ואהבת לרעך כמוך אני יקוק:

Love your fellow as yourself: I am the Lord. (Leviticus 19:18)

יונתן ויקרא פרק יט פסוק יח

ותרחמי לחברך דמן אנת סני לך לא תעביד ליה

Targum Yonatan: Have compassion for your fellow—what is hateful to you, do not do to him.

אבן עזרא ויקרא פרק יט פסוק יח

שיאהב הטוב לחבירו כמו לנפשו. וטעם אני ה' כי אני אלוה אחד בראתי אתכם:

Ibn Ezra: One should love the good for one's fellow as for oneself. "I am the Lord"—I, One G-d, created both of you.

תלמוד ירושלמי מסכת נדרים פרק ט דף מא טור ג/ה"ד

ואהבת לרעך כמוך ר' עקיבה או' זהו כלל גדול בתורה בן עזאי אומ' זה ספר תולדות אדם זה כלל גדול מזה.

"Love your fellow as yourself"—Rabbi Akiva says, this is a great principle of the Torah. Ben Azzai says, "This is the record of Adam's line." (Genesis 5:1)—this is a greater principle. (Yerushalmi Nedarim 9:4)

משנה מסכת אבות פרק א משנה יד

הוא היה אומר אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני ואם לא עכשיו אימתי:

Hillel would say: If I am not for myself, who am I? If I am for myself alone, what am I? If not now, when? (Mishnah Avot 1:14)

משנה מסכת אבות פרק ד משנה ב

בן עזאי אומר הוי רץ למצוה קלה כבחמורה ובורח מן העבירה שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה ששכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה:

Ben Azai says: Run to perform a "light" mitzvah just like a "serious" one, and flee from a transgression; for a mitzvah leads to a mitzvah, and a transgression leads

to a transgression; for the recompense of a mitzvah is a mitzvah, and the recompense of a transgression is a transgression. (Mishnah Avot 4:2)

משנה מסכת פאה פרק א משנה א

אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם לחבירו ותלמוד תורה כנגד כולם:

These are things whose fruits a person enjoys in this world and whose principal remains for him in the world to come: honoring father and mother, acts of kindness, and bringing peace between a person and his fellow; and the study of Torah is equivalent to them all. (Mishnah Peah 1:1)

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף יד עמוד א

ואמר רבי חמא ברבי חנינא, מאי דכתיב: (דברים יג) אחרי ה' אלהיכם תלכו? וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה? והלא כבר נאמר: (דברים ד) כי ה' אלהיך אש אוכלת הוא! אלא להלך אחר מדותיו של הקב"ה, מה הוא מלביש ערומים, דכתיב: (בראשית ג) ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, אף אתה הלבש ערומים; הקב"ה ביקר חולים, דכתיב: (בראשית יח) וירא אליו ה' באלוני ממרא, אף אתה בקר חולים; הקב"ה ניחם אבלים, דכתיב: (בראשית כה) ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו, אף אתה נחם אבלים; הקב"ה קבר מתים, דכתיב: (דברים לד) ויקבר אותו בגיא, אף אתה קבור מתים.

Rabbi Chama son of Rabbi Chanina said, What's the meaning of the verse, 'You shall walk after the Lord your G-d'? (Deuteronomy 13) Is it possible for someone to walk after the Divine Presence? Doesn't the Torah also say, 'For the Lord your G-d is a consuming fire!' (Deuteronomy 4) Rather, to walk after the characteristics of Ha-Kadosh Baruch Hu: Just as He clothes the naked...so you shall clothe the naked; Ha-Kadosh Baruch Hu visited the sick...so shall you visit the sick; Ha-Kadosh Baruch Hu comforted the sick...so shall you comfort the sick; Ha-Kadosh Baruch Hu buried the dead...so shall you bury the dead. (Sotah 14a)

בראשית רבה פרשה יא

כל מה שנברא בששת ימי בראשית צריכין עשייה, כגון החרדל צריך למתוק, התורמוסים צריך למתוק, החיטין צריכין להטחון, אפילו אדם צריך תיקון.

All that was created during the six days of creation requires work. For example, the mustard and the lupine need sweetening, the wheat needs to be ground—even a person needs improvement. (Genesis Rabba 11)

Questions:

- What are the various explanations given in Jewish sources for performing mitzvot in general, and taking care of other people in particular?
- Draw up a list of the explanations. What kinds of explanations are they (e.g., moral, theological, philosophical, etc.)? Are the explanations contradictory or complementary?
- What is the disagreement between Rabbis Akiva and Ben Azzai? In what ways can their prooftexts, and the principles derived from them, be said to be the main principles of the Torah?

Exercise:

Have the students select one of these explanations that speak most directly to them. Ask them in writing to explain why they think this is the strongest motivation for performing *tzedakah*, and how that imperative has guided them in something they've done.

Whos

דברים פרק כז

(יט) ארור מטה משפט גר יתום ואלמנה ואמר כל העם אמן:

Cursed be he who subverts the rights of the stranger, orphan, and the widow.—
And all the people say, Amen. (Deuteronomy 27:19)

דברים פרק כו

(יג) ואמרת לפני יקוק אלהיך בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ואלמנה ככל מצותך אשר צויתני לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי:

You shall declare before the Lord your G-d, "I have cleared out the consecrated portion from the house, and I have given it to the Levite, the stranger, the orphan, and the widow, just as just as You commanded me; I have neither transgressed nor neglected any of Your commandments."

רש"י דברים פרק כו פסוק יג

בערתי הקדש מן הבית - זה מעשר שני ונטע רבעי, ולמדך שאם שהה מעשרותיו של שתי שנים ולא העלם לירושלים, שצריך להעלותם עכשיו:
וגם נתתיו ללוי - זה מעשר ראשון. וגם לרבות תרומה ובכורים:
ולגר ליתום ואלמנה - זה מעשר עני:

Rashi:

I have removed the holy [portions] from the house This refers to: a) "the second tithe," and b) נִטְעַ רְבַעִי, the fruit yielded by a tree in its fourth year of growth [both of which are termed קֹדֶשׁ, holy (portions)], they must be brought up to Jerusalem and eaten there in purity. [Accordingly,] the verse here teaches us that if one has delayed bringing these tithes up to Jerusalem for two years, he must take them up now [in the third year].

and I have also given it to the Levite This refers to "the first tithe."

and... also [This seemingly superfluous word, "also,"] comes to include *terumah* [the part given to the *kohen*] and the first fruits [which is also given to the *kohen*. Since *Kohanim* stem from the tribe of Levi, they are referred to here as Levites].

the stranger, the orphan and the widow This refers to "the tithe for the poor."

ויקרא פרק כה

(לה) וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך:

And if your brother becomes poor and his means fail him with you, then you shall strengthen him be he a stranger or a settler, he shall live with you. (Leviticus 25:35)

רש"י ויקרא פרק כה

והחזקת בו - אל תניחהו שירד ויפול ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאויו שעל החמור, עודהו על החמור אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו:

Rashi: Do not let him slip down until he falls completely, for then it will be difficult to raise him; rather strengthen him as he begins to fall. To what is this comparable? To a burden upon an ass; while it is still on the ass, one person can hold it and set it in place; if it falls to the earth, even five people cannot set it back.

ויקרא רבה פרשה לד

עני אביון מסכן רש דל דך מך הלך עני כמשמעו אביון שמתאב לכל מסכן שהוא בזוי לכל שנאמר (קהלת ט) וחכמת המסכן בזויה רש מן הנכסים דל מדולדל מן הנכסים דך מדוכדך רואה דבר ואינו אוכל רואה דבר ואינו טועם ואינו שותה מך שהוא מך לפני כל עשוי כמין סקופה התחתונה

'*ani* – that is the plain meaning. *evyon* – as he yearns for everything. *misken* – as he is held by all in contempt. *rash* – as he has lost [all] property. *dal* – as he is cut away from [all] property. *dakh* – as he is depressed; he sees an item [of food] and does not eat, sees an item [of drink] and does not drink. *makh* – as he is under everyone, situated like a doorstep. (Leviticus Rabbah 34:6)

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף סז

יתום ויתומה שבאו לינשא, משיאין את היתומה ואחר כך משיאין את היתום, מפני שבושטה של אשה מרובה משל איש

If an orphan boy and an orphan girl applied for a marriage grant, the girl orphan is to be enabled to marry first and the boy orphan is married afterwards, because the loss of self-esteem (*bushah*) of a woman is greater than that of a man. (Ketubbot 67a-b)

Our rabbis have taught: We support the poor of the non-Jews, along with the poor of Israel, and visit the sick of the non-Jews, along with the sick of Israel, and bury the poor of the non-Jews, along with the dead of Israel ... for the sake of peace. (Gittin 61a)

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ח

היו לפנינו עניים הרבה או שבויים הרבה ואין בכיס כדי לפרנס או כדי לכסות או כדי לפדות את כולן, מקדימין ... :

If there are many poor people or captives before us, and there is not enough money to support, clothe, or ransom all of them, then the precedence is as follows... (Rambam, Gifts to the Poor, 8:17)

שולחן ערוך יורה דעה סימן רנא סעיף ג

הגה: פרנסת עצמו קודמת לכל אדם, ואינו חייב לתת צדקה עד שיהיה לו פרנסתו ואח"כ יקדים פרנסת אביו ואמו, אם הם עניים, והם קודמים לפרנסת בניו. ואחר כך בניו, והם קודמים לאחיו, והם קודמים לשאר קרובים, והקרובים קודמים לשכיניו, ושכיניו לאנשי עירו, ואנשי עירו לעיר אחרת. והוא הדין אם היו שבויים וצריך לפדותן .

Sustaining oneself comes first. No one is obligated to give charity until his own economic needs are fulfilled. Then, he shall provide for his father and mother if they be poor, and afterwards for his children. Children precede brothers, and they precede other relatives, and relatives come before neighbors, neighbors precede townspeople, and townspeople before residents of another city. The same priorities obtain regarding captives. (Rema, Shulkhan Arukh, Yoreh Deah, 351:3)

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף סז עמוד ב - דף סח עמוד א

רבי חנינא, הוה ההוא עניא דהוה רגיל לשדורי ליה ארבעה זוזי כל מעלי שבתא. יומא חד שדרינהו ניהליה ביד דביתהו, אתאי אמרה ליה: לא צריך. מאי חזית? שמעי דהוה קאמרי ליה: במה אתה סועד, בטלי כסף או בטלי זהב? אמר, היינו דאמר רבי אלעזר: בואו ונחזיק טובה לרמאין, שאלמלא הן היינו חוטאין בכל יום, שנאמר: +דברים ט"ו+ וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא.

R. Hanina had a poor man to whom he regularly sent four zuz on the eve of every Sabbath. One day he sent that sum through his wife who came back and told him [that the man was in] no need of it. [R. Hanina asked:] "What did you see?" [She replied:] "I heard that he was asked, 'On what will you dine: on the silver cloths or on the gold ones?'" "It is in view of such cases," R. Hanina remarked, "that R. Eleazar said, 'Come let us be grateful to the rogues, for were it not for them we would have been sinning every day, for it is said in Scripture, 'And he cry unto the Lord against thee, and it be sin unto thee.'" (Deuteronomy 15:9) (Ketubbot 67b-68a)

Questions:

- According to these sources, what kinds of people are eligible for assistance?
- Is economics the sole criterion, or are there others?
- Are these criteria that you would use today? What categories would you employ to describe groups of people in need of or owed assistance?
- How does Judaism assess the needs of a recipient? Should society give to people based on objective criteria, or should it also take an individual's personal circumstances into account?
- Consider Rashi's comment to Leviticus 25:35 above. How would this apply to contemporary circumstances? Are there organizations or programs you know of that operate according to this principle?
- How does a person, organization or community set priorities with limited resources?

Exercise:

Create a new program that would operate according to Rashi's principle (in his comment to Leviticus 25:35).

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק י

לעולם ידחוק אדם עצמו ויתגלגל בצער ואל יצטרך לבריות ואל ישליך עצמו על הצבור, וכן צוו חכמים ואמרו עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות, ואפילו היה חכם ומכובד והעני יעסוק באומנות ואפילו באומנות מנוולת ולא יצטרך לבריות, מוטב לפשוט עור בהמות נבלות ולא יאמר לעם חכם גדול אני כהן אני פרנסוני, ובכך צוו חכמים, גדולי החכמים היו מהם חוטבי עצים ונושאי הקורות ושואבי מים לגנות ועושי הברזל והפחמים ולא שאלו מן הצבור ולא קיבלו מהם כשנתנו להם.

One should always restrain himself and submit to privation rather than be dependent upon other people or cast himself upon public charity, for thus have the Sages commanded us, saying, "Make the Sabbath a weekday rather than be dependent upon other people." Even if one is a sage held in honor, once he becomes impoverished, he should engage in a trade, be it even a loathsome trade, rather than be dependent upon other people. It is better to strip hides off animal carcasses than to say to other people, "I am a great Sage, I am a priest, provide me therefore with maintenance." So did the Sages command us. Among the great Sages there were hewers of wood, carriers of beams, drawers of water to irrigate gardens, and workers in iron and charcoal. They did not ask for public assistance, nor did they accept it when offered to them. (Rambam, Gifts to the Poor, 10:18)

משנה מסכת פאה פרק ח

כל מי שאינו צריך ליטול ונטל אינו נפטר מן העולם עד שיצטרך לבריות וכל מי שצריך ליטול ואינו נטל אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס אחרים משלו ועליו הכתוב אומר (ירמיהו יז) ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו

Anyone who doesn't need to take [from the charity box] and does take, does not die before he becomes dependent on others. Anyone who needs to take and does not take, does not die of old age before he becomes the benefactor of others. About him the verse says (Jeremiah 17:7), "Blessed is he who trusts in the Lord, Whose trust is in the Lord alone." (Mishnah, Peah, 8:9)

שמות פרק כג

(ה) כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו:

When you see the donkey of your enemy lying under its burden and you would prefer to refrain from raising it, you must nevertheless raise it with him. (Exodus 23:5)

כלי יקר שמות כג

דוקא שרוצה להיות עמך במלאכתו...אז אתה מחויב לסייע לו, אבל אם יושב לי ואומר: הואיל ועליך מוטל הדבר חייב אתה להקים לבד. על כן אמר וחדלת מעזוב לו...כי מותר לך לחדול מלעזוב לו כשאינו רוצה להיות עמך מלאכתו. ומכאן תשובה על מקצת עניים בני עמנו המטילים את עצמם על הצבור ואינן רוצים לעשות בשום מלאכה אף אם בידם לעשות באיזו מלאכה או באיזה דבר אחר אשר בו יכולין להביא שבר רעבון ביתם, וקוראים תגר אם אין נותנים להם די מחסורם, כי דבר זה לא ציוה ה'...כי העני יעשה כל אשר ימצא כוחו לעשות...

If he joins you in the effort, you are obligated to help him, but if he sits idly by and claims that you are obligated to help him you may refrain from assisting him. We may derive an application of this idea to the poor among our people who impose themselves in the community by refusing to work, though they are able. They cry that we do not supply them with their needs, but they are wrong. God did not command us to help them in those situations where they can help themselves. (Kli Yakar)

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ז

הלכה ו

עני שאין מכירין אותו ואמר רעב אני האכילוני אין בודקין אחריו שמא רמאי הוא אלא מפרנסין אותו מיד, היה ערום ואמר כסוני בודקין אחריו שמא רמאי הוא, ואם היו מכירין אותו מכסין אותו לפי כבודו מיד ואין בודקין אחריו.

הלכה ט

עני שאינו רוצה ליקח צדקה מערימין עליו ונותנין לו לשם מתנה או לשם הלואה, ועשיר המרעיב את עצמו ועינו צרה בממונו שלא יאכל ממנו ולא ישתה אין משגיחין בו.

If a poor man unknown to anyone comes forth and says, "I am hungry; give me something to eat," he should not be examined as to whether he might be an impostor—he should be fed immediately. However, if he is naked and says, "Clothe me," he should be examined as to possible fraud. If he is known, he should be clothed immediately according to his dignity, without any further inquiry.

If a poor man refuses alms, one should get around him by making him accept them as a present or a loan. On the other hand, if a wealthy man starves himself because he is so stingy with his money that he would not spend it on food and drink, no attention need be paid to him. (Rambam, Gifts to the Poor, 7:6, 9)

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק י

כל מי שצריך ליטול ואינו יכול לחיות אלא אם כן נוטל כגון זקן או חולה או בעל יסורין ומגיס דעתו ואינו נוטל הרי זה שופך דמים ומתחייב בנפשו ואין לו בצערו אלא חטאות ואשמות, וכל מי שצריך ליטול וציער ודחק את השעה וחיה חיי צער כדי שלא יטריח על הצבור אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס אחרים משלו

Whoever is in need of alms and cannot survive unless he accepts them, such as a person who is of advanced age, or ill, or afflicted with sore trials, but is too proud and refuses to accept them, is the same as a shedder of blood and is held to account for his own soul, and by his suffering he gains nothing but sin and guilt. (Rambam, Gifts to the Poor 10:19)

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ז

אפילו עני המתפרנס מן הצדקה חייב ליתן צדקה לאחר.

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ט

עני שנתן פרוטה לתמחוי או פרוטה לקופה מקבלים ממנו, ואם לא נתן אין מחייבין אותו ליתן

Even a poor man who lives entirely on alms must himself give alms to another poor man.

If a poor man contributes a prutah to the alms tray or to the alms fund, it should be accepted. If he does not, he may not be constrained to do so. (Rambam, Gifts to the Poor 7:5 and 9:19)

Questions:

- When *should* a person accept alms? When *must* a person accept alms? When must a person *not* accept alms?
- What does this mean: "Make the Sabbath a weekday rather than be dependent on other people?"
- Are there certain expectations that givers of *tzedakah* or welfare agencies should hold for recipients?
- Why should a poor person give alms? How can he?
- If the study of Torah is the greatest activity in Judaism, why shouldn't Torah scholars live off of public welfare?

Exercise:

Create a philanthropy for the poor that would support the behaviors advanced in the sources here. What kinds of programs would the philanthropy run?

Hows

Rambam's Ladder

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק י

שמנה מעלות יש בצדקה זו למעלה מזו, מעלה גדולה שאין למעלה ממנה זה המחזיק ביד ישראל שמך ונותן לו מתנה או הלואה או עושה עמו שותפות או ממציא לו מלאכה כדי לחזק את ידו עד שלא יצטרך לבריות לשאול, ועל זה נאמר והחזקת בו גר ותושב וחי עמך כלומר החזק בו עד שלא יפול ויצטרך.

פחות מזה הנותן צדקה לעניים ולא ידע למי נתן ולא ידע העני ממי לקח, שהרי זו מצוה לשמה, כגון לשכת חשאים שהיתה במקדש, שהיו הצדיקים נותנין בה בחשאי והעניים בני טובים מתפרנסין ממנה בחשאי, וקרוב לזה הנותן לתוך קופה של צדקה, ולא יתן אדם לתוך קופה של צדקה אלא אם כן יודע שהממונה נאמן וחכם ויודע להנהיג כשורה כר' חנניה בן תרדיון. פחות מזה שידע הנותן למי יתן ולא ידע העני ממי לקח, כגון גדולי החכמים שהיו הולכין בסתר ומשליכין המעות בפתחי העניים, וכזה ראוי לעשות ומעלה טובה היא אם אין הממונין בצדקה נוהגין כשורה.

פחות מזה שידע העני ממי נטל ולא ידע הנותן, כגון גדולי החכמים שהיו צוררים המעות בסדיניהן ומפשילין לאחוריהן ובאין העניים ונוטלין כדי שלא יהיה להן בושה.

פחות מזה שיתן לו בידו קודם שישאל.

פחות מזה שיתן לו אחר שישאל.

פחות מזה שיתן לו פחות מן הראוי בסבר פנים יפות.

פחות מזה שיתן לו בעצב.

There are eight degrees of charity, one higher than the other.

The highest degree of charity—above which there is no higher—is he who strengthens the hand of his poor fellow Jew and gives him a gift or loan or enters into a business partnership with the poor person. By this partnership the poor man is really being strengthened as the Torah commands in order to strengthen him till he is able to be independent and no longer dependent on the public purse. It is thus written, “Strengthen him so that he does not fall and become dependent on others” (Leviticus 25:35).

A lower standard of charity is one in which the benefactor has no knowledge of the recipient and the latter has no knowledge of the individual source of charity—*matan beseter* (“giving in secret”). This is practicing the mitzvah of charity for the sake of the mitzvah. Such charity is like the courtyard in the Temple where the righteous used to place their donations secretly and the poor would benefit from them in secret. Similar to this secret courtyard is the act of one who puts his money into the charity box.

Below this rank is the case where the recipient is known to the benefactor but the latter is unaware of the source of the charity. This is what the sages used to do when they would go in secret and place their gifts at the door of the poor. It is fitting to do this and meritorious in those cases where the officials in charge of the communal charity do not behave righteously.

Where the recipient is aware of the source of the charity but the giver does not know to whom the money is being given, the degree is lower. Yet there is merit, since the poor are saved from direct shame.

Of less merit is charity where both are known to each but the gift is made before the poor asks for it.

Where one gives charity after being asked for it is of a lower degree. One who gives less than what is fitting but with good grace (is of higher merit than) one who gives unwillingly.

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ז

בא העני ושאל די מחסורו ואין יד הנותן משגת נותן לו כפי השגת ידו וכמה עד חמישית נכסיו מצוה מן המובחר, ואחד מעשרה בנכסיו בינוני, פחות מכאן עין רעה, ולעולם לא ימנע עצמו משלישית השקל בשנה, וכל הנותן פחות מזה לא קיים מצוה

If a poor man comes and asks according to his need, and the giver does not have enough, he should give what he can. How much? Up to a fifth of his wealth—the highest performance of the mitzvah; one tenth of his wealth—medium; less than that is stingy. He should never give less than a third a shekel per year; anyone who does has not fulfilled the mitzvah. (Rambam, Gifts to the Poor 7:5)

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק י

שאל העני ממך ואין בידך כלום ליתן לו פייסהו בדברים, ואסור לגעור בעני או להגביה קולו עליו בצעקה, מפני שלבו נשבר ונדכא והרי הוא אומר לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה, ואומר להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים, ואוי למי שהכלים את העני אוי לו, אלא יהיה לו כאב בין ברחמים בין בדברים שנאמר אב אנכי לאביונים.

If a poor man requests money from you and you have nothing to give him, speak to him consolingly. It is forbidden to upbraid a poor person or to shout at him because his heart is broken and contrite, as it is said, "A broken and contrite heart, O G-d, You will not despise" (Ps. 51:19), and it is written, "To revive the spirit of the humble, and to revive the heart of the contrite" (Is. 57:10). Woe to him who shames a poor man. Rather one should be as a parent to the poor man, in both compassion and speech, as it is said (Job 29:15), "I am a parent to the poor." (Rambam, Gifts to the Poor 10:5)

דברים פרק טו

(ז) כי יהיה בך אביון מאחד אחיך באחד שעריך בארצך אשר יקוק אלהיך נתן לך לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך מאחריך האביון:
(ח) כי פתח תפתח את ירך לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו:

(ט) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר קרבה שנת השבע שנת השמטה ורעה עינך באחריך האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל יקוק והיה בך חטא:
(י) נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך יקוק אלהיך בכל מעשך ובכל משלח ידך:

If there is a needy person among you, one of your kinsmen in any of your settlements in the land that the Lord your G-d is giving you, do not harden your heart and shut your hand against your needy kinsman. Rather, you must open your hand and lend him sufficient for whatever he needs. ... Give to him readily and have no regrets when you do so, for in return the Lord your G-d will bless you in all your efforts and in all your undertakings. (Deuteronomy 15:7-10)

ספרי דברים פיסקא קטז ד"ה לא תאמץ

לא תאמץ את לבבך, יש בן אדם שמצטער אם יתן אם לא יתן. ולא תקפוץ את ידך, יש בן אדם שפושט את ידו וחוזר וקופצה.

“You shall not harden your heart”—refers to a person who becomes distressed when considering whether or not to give;
“You shall not shut your hand”—refers to a person who extends his hand and pulls it back. (Sifre)

רמב"ם הלכות מלוה ולוה פרק א הלכה א

מצות עשה להלוות לעניי ישראל שנאמר אם כסף תלוה את עמי את העני עמך, יכול רשות תלמוד לומר העבט תעביטנו וגו' ומצוה זו גדולה מן הצדקה אל העני השואל שזה כבר נצרך לשאול וזה עדיין לא הגיע למדה זו, והתורה הקפידה על מי שימנע מלהלוות לעני שנאמר ורעה עינך באחריך האביון וגו'.

It is an affirmative commandment to lend to the poor of Israel. For it is written, “If you lend money to any of my people, to the poor with thee” (Exodus 22:24). From this passage one might infer that lending money to the poor is optional, but when we read in another passage “You shall surely lend him” (Deuteronomy 15:8), we know that it is obligatory.

רמב"ם הלכות מלוה ולוה פרק א

מצות עשה להלוות לעניי ישראל שנאמר אם כסף תלוה את עמי את העני עמך, יכול רשות תלמוד לומר העבט תעביטנו וגו' ומצוה זו גדולה מן הצדקה אל העני השואל שזה כבר נצרך לשאול וזה עדיין לא הגיע למדה זו, והתורה הקפידה על מי שימנע מלהלוות לעני שנאמר ורעה עינך באחריך האביון וגו'.

Lending money to the poor man... is a more meritorious mitzvah than giving charity to him who begs for it, for the one has already been driven to begging, while the other has not yet reached that stage. Severe, indeed, is the censure of the Law against him who withholds a loan from the poor. For it is written (Deuteronomy 15:9), “Beware that there be not a base thought in your heart ...

and your eye be evil against thy needy brother, and you give him nothing.” (Rambam, Laws of Lender and Borrower, 1:1)

תלמוד ירושלמי מסכת שקלים פרק ה דף מט טור ב/ה"ד

אמר רבי יונה אשרי נותן לדל אין כתוב כאן אלא אשרי משכיל אל דל זה שהוא מסתכל במצוה היאך לעשותה כיצד היה רבי יונה עושה כשהיה רואה בן טובים שירד מנכסיו היה אומר לו בני בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה ממקום אחר טול ואת פורע מן דהוה נסיב הוה אמר ליה מתנה

Rabbi Jonah said, “It is not written ‘Happy is he who gives to the wretched’ but ‘Happy is who who is thoughtful of the wretched’ (Psalms 41:2), who considers the best way to perform the mitzvah.

What did Rabbi Jonah do? When he saw a previously wealthy poor person he would say, “I have heard that you have inherited some wealth. Take this loan now and you will repay me.” After he took it, he [Rabbi Jonah] would say, “It is a gift for you.” (Yerushalmi, Shekalim 5:4)

משנה מסכת אבות פרק ה משנה יג

ארבע מדות בנותני צדקה הרוצה שיתן ולא יתנו אחרים עינו רעה בשל אחרים יתנו אחרים והוא לא יתן עינו רעה בשלו יתן ויתנו אחרים חסיד לא יתן ולא יתנו אחרים רשע:

There are four dispositions toward charity: he who desires to give but who would rather that others did not give—he begrudges the good of others; he who desires that others give but is unwilling to give himself—he begrudges his own good; he who gives and is desirous that others give also—he is a saintly man; he who refuses to give and does not wish others to give, he is a wicked person. (Mishnah Avot 5:13)

תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף ה עמוד א

כי הא דרבי ינאי חזייה לההוא גברא דקא יהיב זוזא לעני בפרהסיא, אמר ליה: מוטב דלא יהבת ליה מהשתא דיהבת ליה וכספתיה.

When R. Yanai saw a person giving a zuz to a poor man in public, he said, “It would have been better had you not given it to him now, than having given it to him and embarrassing him.” (Hagigah 5:4)

But let each person well understand, that the one to whom he gives, he will come to love. (Rav Eliyahu Dessler, Kuntrass Hachessed)

Questions:

- What are the reasons for the ranking of levels in Rambam's ladder? Do you agree with them? Are there other criteria that would change the ranking of levels of *tzedakah*?
- What are the different factors that the benefactor should take into consideration about the recipient while giving money?
- What are the benefits, and drawbacks, of the benefactor and recipient remaining anonymous from each other? How do such concepts as dignity, self-esteem, need, shame, and power play into the different levels of Rambam's ladder?
- Why is lending, according to the Rambam, an even greater mitzvah than *tzedakah*?
- Is how one gives just as important as what one gives?

Exercise:

Before giving the students Rambam's ladder, ask them to come up with different kinds of charity and to rank them from highest to lowest. Then compare theirs to the Rambam's.

Or:

After studying Rambam's ladder, take a number of different charities and have the students rank them using Rambam as a guide.

Whats

Jewish Views of Property

ויקרא פרק כה

והארץ לא תמכר לצמתת כי לי הארץ כי גרים ותושבים אתם עמדי:

For the land must not be sold beyond reclaim, for the land is Mine; you are but strangers resident with Me. (Leviticus 25:23)

ברכת המזון

ברוך אלקנו שאכלנו משלו ובטובו חיינו.

Blessed be our G-d from whose [Property] we have eaten and by whose goodness we live.

ויקרא פרק יט

ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך לקצר ולקט קצירך לא תלקט:
וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני יקוק אלהיכם:

When you reap the harvest of your land, you shall not reap all the way to the edges of your field, or gather the gleanings of your harvest. You shall not pick your vineyard bare, or gather the fallen fruit of your vineyard; you shall leave them for the poor and the stranger: I the Lord am your G-d. (Leviticus 19:9-10)

תורת משה

ולא יעלה יע רוחך כי משלך אתה נותן לעני או כי מאסתיו צתת לו לחם כאשר נתתי לך. כי גס בני הוא כמוך, אך חלקו מתחת ידך. וזהו החילו בלשון רבים, באומרו "ובקצרכם", וצאתו בלשון יחיד באומרו "לא תכלה" וכו'. מתחילה אמר לדון רבים, לומר קציר ארצכם של בעל השדה ועני והגר, לפי האמת כי חלקם שם. ומה גם כי דרך העשיר להעמיד קוצרים שכירים עני וגר, ועל בעל הבית והקוצרים אמר "ובקצרכם את קציר ארצכם". ואחר כך אל בעל הבית אמר "לא תכלה" וכו'.

Do not think that you are giving to the poor from your own possession, or that I despised him by not giving him as I gave you. For he is my son, as you are, and his share is in your grain; it is to your benefit to give him his share from your property.

This is the meaning of the use of the plural form—"And when you reap"—in the beginning of the verse, and the use of the singular, "You shall not wholly reap" afterwards. At the beginning the Torah uses the plural to designate the common ownership of the field by the owner, the poor and the stranger, for in truth, their share is in it. Additionally, the owner usually hires poor people and strangers to harvest the field, so the use of the plural form of "reap" refers to the owner and

the reapers. Afterwards the norm—do not wholly reap but leave the corner—is addressed to the owner himself. (Alshich)

משנה מסכת פאה פרק ח

[ז] אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מכר בפונדיון מארבע סאין בסלע

Mishnah Peah 8:7

One must not give the wandering poor man less than a loaf worth a *pondion* at a time when four *se'ahs* of wheat cost one *sela*.

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף ט עמוד ב

ואמר רבי יצחק: כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות, והמפייסו בדברים - מתברך בי"א ברכות .

R. Isaac said, Everyone who gives a *prutah* to a poor person is blessed with six blessings, and he who consoles him with words is blessed with eleven blessings. (Bava Batra 9b)

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ז

לפי מה שחסר העני אתה מצווה ליתן לו, אם אין לו כסות מכסים אותו, אם אין לו כלי בית קונין לו, אם אין לו אשה משיאין אותו, ואם היתה אשה משיאין אותה לאיש, אפילו היה דרכו של זה העני לרכוב על הסוס ועבד רץ לפניו והעני וירד מנכסיו קונין לו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו שנאמר די מחסורו אשר יחסר לו, ומצווה אתה להשלים חסרונו ואין אתה מצווה לעשרו . יתום שבא להשיאו אשה, שוכרין לו בית ומציעים לו מטה וכל כלי תשמישו ואחר כך משיאין לו אשה .

You are commanded to give the poor man according to what he lacks. If he has no clothing, he should be clothed. If he has no house furnishings, they should be bought for him. If he has no wife, he should be helped to marry. If it is a woman, she should be given in marriage. ...

If an orphan is about to be wed, one must first rent a house for him, spread a bed for him, and provide all his furnishings, and only then have him marry a wife. (Rambam, Gifts to the Poor, 7:3-4)

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף סז עמוד ב

תנו רבנן: די מחסורו - אתה מצווה עליו לפרנסו, ואי אתה מצווה עליו לעשרו; אשר יחסר לו - אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו. אמרו עליו על הלל הזקן, שלקח לעני בן טובים אחד סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו; פעם אחת לא מצא עבד לרוץ לפניו, ורץ לפניו שלשה מילין

Our rabbis taught “sufficient for his need” implies you are commanded to maintain him, but you are not commanded to make him rich; “in that which he wants” included even a horse to ride upon and a slave to run before him. It was related about Hillel the Elder that he bought for a certain poor man who was of a good family a horse to ride upon and a slave to run before him. On one occasion he could not find a slave to run before him, so he himself ran before him for three miles. (Ketubbot 67b)

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף סח עמוד א

ויהיה משתמש בכלי זהב - ישתמש בכלי כסף, בכלי כסף - ישתמש בכלי נחושת

If he was in the habit of using gold articles, he shall now use silver ones. If he was using silver ones, let him now use copper ones. (Ketubbot 67b-68a)

If it is known to us that the person has always been poor and he continues to accept tzedakah until he takes gold and silver vessels, he is definitely a deceiver for he really doesn't need them. He is concealing himself and his situation in order to sustain himself from charity. So when we discover his ruse, we are not obligated to help him. (Meiri)

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף סז עמוד ב

ההוא דאתא לקמיה דרבי נחמיה, אמר ליה: במה אתה סועד? א"ל: בבשר שמן ויין ישן. רצונך שתגלגל עמי בעדשים? גלגל עמו בעדשים ומת, אמר: אוי לו לזה שהרגו נחמיה! אדרבה, אוי לו לנחמיה שהרגו לזה מיבעי ליה! אלא, איהו הוא דלא איבעי ליה לפנוקי נפשיה כולי האי.

A man once applied for maintenance to R. Nehemiah. He asked: “What do you eat?” “Fat meat and old wine,” he replied. “Do you agree to live with me on lentils?” He lived with him on lentils and died. He said, “Alas for this man whom Nehemiah killed!” On the contrary, he should have said, “Alas for Nehemiah who killed this man!” But the man should not have indulged himself to such an extent. (Ketubbot 67b)

משנה מסכת פאה פרק א משנה א

[א] אלו דברים שאין להם שיעור הפאה והבכורים והראיון וגמילות חסדים ותלמוד תורה

These are the precepts that have no prescribed measure: the corner of the field [left for the poor], the first-fruit offering, the pilgrimage, acts of kindness, and study of Torah. (Mishnah, Peah 1:1)

ר' עובדיה מברטנורא מסכת פאה פרק א משנה א

אלו דברים שאין להם שיעור - מדאורייתא, אבל מדרבנן יש להם שיעור, דהא תנן בסיפא אין פוחתין לפאה מששים:

וגמילות חסדים - דבגופו, כגון ביקור חולים ולקבור מתים וכיוצא בהן, אבל גמילות חסדים דבממונו, כגון פדיון שבויים ולהלביש ערומים ולהאכיל את הרעבים וכיוצא בהן יש להן שיעור

Bartenura:

“No prescribed measure”—according to the Torah, but according to the Rabbis there is a measure: Peah should consist of no less than one-sixtieth of a field
“acts of kindness”—with one’s body, such as visiting the sick, accompanying the dead, etc.; but with one’s money, such as redeeming captives, clothing the poor or feeding the hungry, etc., there is a measure.

Questions:

- Does everyone have an obligation to give? How much?
- Is *tzedakah* properly to be considered “giving” at all, or is it instead property that belongs to the poor or the community, and that owners/earners only hold in trust, as it were?
- According to Jewish sources, are there universal standards of needs, or are needs determined on an individual basis? What are the advantages and disadvantages of focusing on the problem or on the person?
- To what degree should the community meet the particular needs and accustomed living standards of its welfare recipients?

Exercise:

Imagine someone very wealthy, such as Bill Gates or Donald Trump, suddenly loses all his money. Drawing from the sources above, in what manner should society enable them to live now?

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ט

הלכה א

כל עיר שיש בה ישראל חייבין להעמיד מהם גבאי צדקה אנשים ידועים ונאמנים שיהיו מחזירין על העם מערב שבת לערב שבת ולוקחין מכל אחד ואחד מה שהוא ראוי ליתן ודבר הקצוב עליו, והן מחלקין המעות מערב שבת לערב שבת ונותנין לכל עני ועני מזונות המספיקין לשבעה ימים, וזו היא הנקרא קופה.

הלכה ב

וכן מעמידין גבאין שלוקחין בכל יום ויום מכל חצר וחצר פת ומיני מאכל או פירות או מעות ממי שמתנדב לפי שעה, ומחלקין את הגבוי לערב בין העניים ונותנין לכל עני ממנו פרנסת יומו, וזהו הנקרא תמחוי.

הלכה ג

מעולם לא ראינו ולא שמענו בקהל מישראל שאין להן קופה של צדקה, אבל תמחוי יש מקומות שנהגו בו ויש מקומות שלא נהגו בו, והמנהג הפשוט היום שיהיו גבאי הקופה מחזירין בכל יום ומחלקין מערב שבת לערב שבת.

In every city inhabited by Jews, it is their duty to appoint from among themselves well known and trustworthy persons to act as alms collectors, to go around collecting from the people every Friday. They should demand from each person what is proper for him to give and what he has been assessed for, and should distribute the money every Friday, giving each poor man sustenance sufficient for seven days. This is what is called "alms fund."

They must similarly appoint other collectors to gather every day, from each courtyard, bread and other eatables, fruits, or money from anyone who is willing to make a freewill offering at that time. They should distribute these toward that same evening among the poor, giving therefrom to each poor man his sustenance for the day. This is what is called "alms tray."

We have never seen nor heard of a Jewish community that does not have an alms fund, but not every community has an alms tray. (Rambam, Gifts to the Poor 9:1-3)

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק י

הכופה אחרים ליתן צדקה ומעשה אותן שכרו גדול משכר הנותן שנאמר והיה מעשה הצדקה שלום, ועל גבאי צדקה וכיוצא בהם אומר ומצדיקי הרבים ככוכבים.

He who persuades and constrains others to give shall have a reward greater than that of the giver himself, as it is said, "And the work of righteousness shall be peace" (Isaiah 32:17). Concerning those who raise charity and their like, it is said, "And they that turn the many to righteousness [shall shine] at the start" (Daniel 12:3). (Rambam, Gifts to the Poor 10:6)

משנה מסכת פאה פרק ח

הקופה נגבית בשנים ומתחלקת בשלשה:

A public fund needs to be collected by no less than two people, and distributed by no less than three people. (Mishnah Pe'ah 8:7)

משלי פרק י

(ב) לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות:

Ill-gotten wealth is of no avail, but tzedakah saves from death. (Proverbs 10:2)

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ח עמוד א

האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני או שאהיה בן העולם הבא - הרי זה צדיק גמור

He who says, "I'm giving this sela to charity in order for my son to live or to have a share in the world to come," he is a fully righteous person. (Pesachim 8a-b)

רש"י מסכת פסחים דף ח עמוד ב

הרי זה צדיק גמור - בדבר זה, ולא אמרין שלא לשמה עושה, אלא קיים מצות בוראו שצוהו לעשות צדקה, ומתכוין אף להנאת עצמו שיזכה בה לעולם הבא או שיחיו בניו.

He is a righteous person in this matter, and we do not say that he did the mitzvah not for its own sake, for he fulfilled his Creator's commandment to give tzedakah even though he intended it for his own benefit or for his children's welfare. (Rashi)

R. Yohanan said, An illustration: A person committed a sin by visiting a prostitute and paying her. As he was leaving her house, he encountered a poor man who asked him for charity. He gave it to him and left. The man then said, "If God didn't want to forgive my sins, he would not have sent the poor man to me to give tzedakah; so the sin that I just committed has been forgiven." God said to him, "Wicked man, do not think this way, but draw insight from the wisdom of Solomon, who said, "Hand to hand will not cleanse evil." (Midrash Proverbs 11, 21)

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ז

מי שאינו רוצה ליתן צדקה או שיתן מעט ממה שראוי לו, בית דין כופין אותו ומכין אותו מכת מרדות עד שיתן מה שאמדהו ליתן, ויורדין לנכסיו בפניו ולוקחין ממנו מה שראוי לו ליתן, וממשכנין על הצדקה ואפילו בערבי שבתות.

He who refuses to give alms, or gives less than is proper for him, must be compelled by the court to comply, and must be flogged for disobedience until he gives as much as the court estimates he should give. The court may even seize his property in his presence and take from him what is proper for him to give. One may indeed pawn things in order to give alms, even on the eve of Shabbat. (Rambam, Gifts to the Poor 7:10)

Questions:

- Why are alms collectors (fundraisers) considered greater than givers of *tzedakah*? Are fundraisers today treated with the respect that the sources here say they are due? If not, why?
- Why are more people required to distribute *tzedakah* than to collect it?
- Look at the verse from Proverbs above. In what sense(s) do you think it is true?
- Does *kavannah* matter in the mitzvah of giving *tzedakah*?

Exercise:

Imagine you are a fundraiser in the Jewish community. What arguments would you employ, based upon the teachings here, to convince people they should give to the community fund?